NATIONAAL
EXPERTISECENTRUM
TABAKSONTMOEDIGING
onderdeel van het Trimbos-instituut

Maart 2021

ROKEN EN DE CORONACRISIS

KERNPUNTEN

- Bijna een kwart (24%) van de mensen die roken geeft aan dat zij door de coronacrisis meer zijn gaan roken en 16% geeft aan juist minder te zijn gaan roken.
- Wanneer we specifiek naar de tweede golf van coronabesmettingen kijken, heeft ook die gevolgen gehad voor de mensen die roken: 15% zegt dat ze sinds het begin van de tweede golf meer zijn gaan roken en 12% zegt dat ze juist minder zijn gaan roken.
- In de eerste golf (in mei) was verveling de belangrijkste reden om meer te roken. In de tweede golf is stress de belangrijkste reden geworden. Van de rokers die sinds de tweede golf meer zijn gaan roken, gaf 54% aan dat dit komt doordat ze meer gestrest zijn.
- Meer dan de helft van alle rokers (51%) ervaart stress door de coronacrisis. Bijna de helft (46%) van hen geeft aan dat deze stress sinds het begin van de coronacrisis is toegenomen.

WAAROM DEZE FACTSHEET?

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor iedereen. Sommige groepen worden harder geraakt dan anderen. Ook de manier waarop wij naar gezondheid kijken is veranderd.

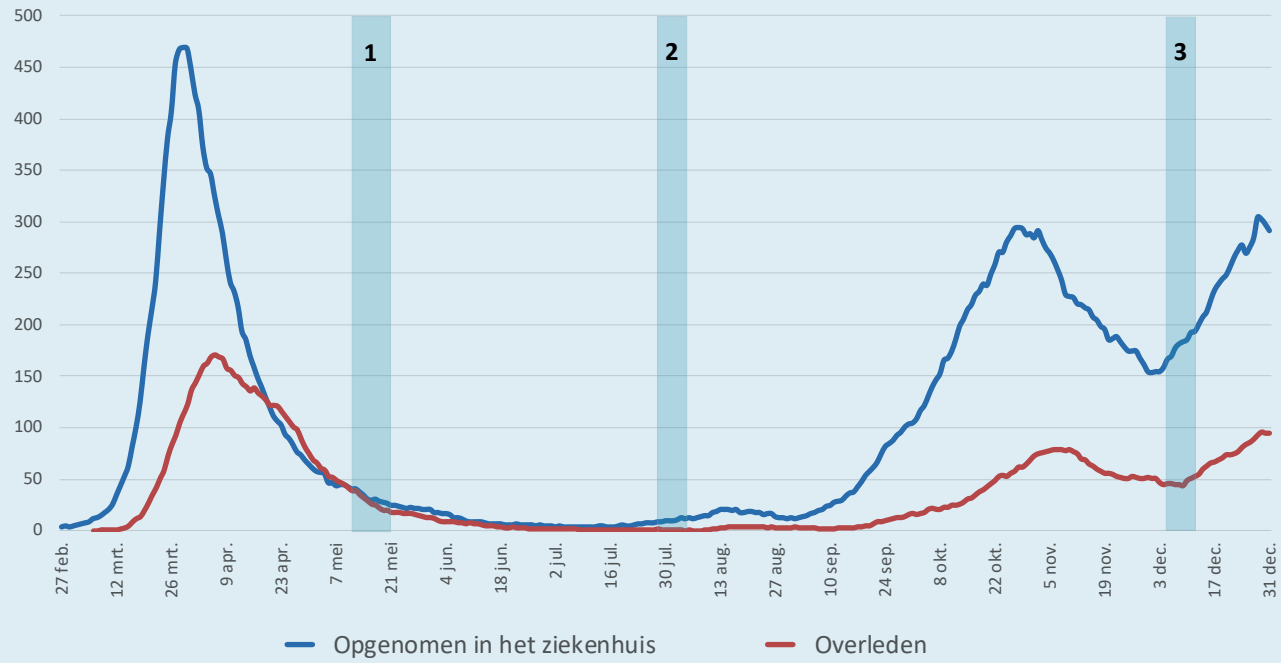
Als Trimbos-instituut vinden wij het belangrijk dat er voor beleidsmakers, rokers en niet-rokers betrouwbare cijfers zijn over het rookgedrag van mensen in Nederland. Wij hebben daarom aan het begin van de coronacrisis de Monitor Roken en COVID-19 opgezet. Op belangrijke momenten in de crisis hebben wij aan rokers in Nederland gevraagd wat de coronacrisis doet met hun rookgedrag en welke soorten hulp zij nodig hebben.

Meer weten? Neem dan contact op met Jeroen Bommelé (jbommele@trimbos.nl)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

In deze factsheet staan de resultaten van de derde meting van de Monitor Roken en COVID-19. Deze Monitor is door het Trimbos-instituut opgezet en financieel ondersteund door het ministerie van VWS. Het is in samenwerking met I&O Research uitgevoerd. Het doel van de Monitor is om op verschillende momenten tijdens de coronacrisis het rook- en stopgedrag van mensen die roken in kaart te brengen. De eerste vragenlijst werd afgenomen van 11 tot en met 18 mei (957 deelnemers). De tweede vragenlijst werd afgenomen van 27 juli tot en met 4 augustus (893 deelnemers) en de derde vragenlijst werd afgenomen van 3 tot en met 11 december (926 deelnemers). Bij elke meting nemen we ook ongeveer 100 ex-rokers mee. Dat zijn onder andere de rokers die gestopt zijn tussen twee metingen. De steekproef van rokers is na weging representatief voor alle rokers van 18 tot en met 84 jaar in Nederland. De data zijn gewogen naar geslacht, leeftijd en opleiding. De meeste deelnemers hebben aan meerdere vragenlijsten meegedaan. Van de 957 deelnemers uit mei, deden er 668 mee in augustus (70%) en 691 mee in december (72%). Deze aantallen hebben we vervolgens met nieuwe rokers aangevuld om bij elke meting ongeveer 900 rokers te laten meedoen.

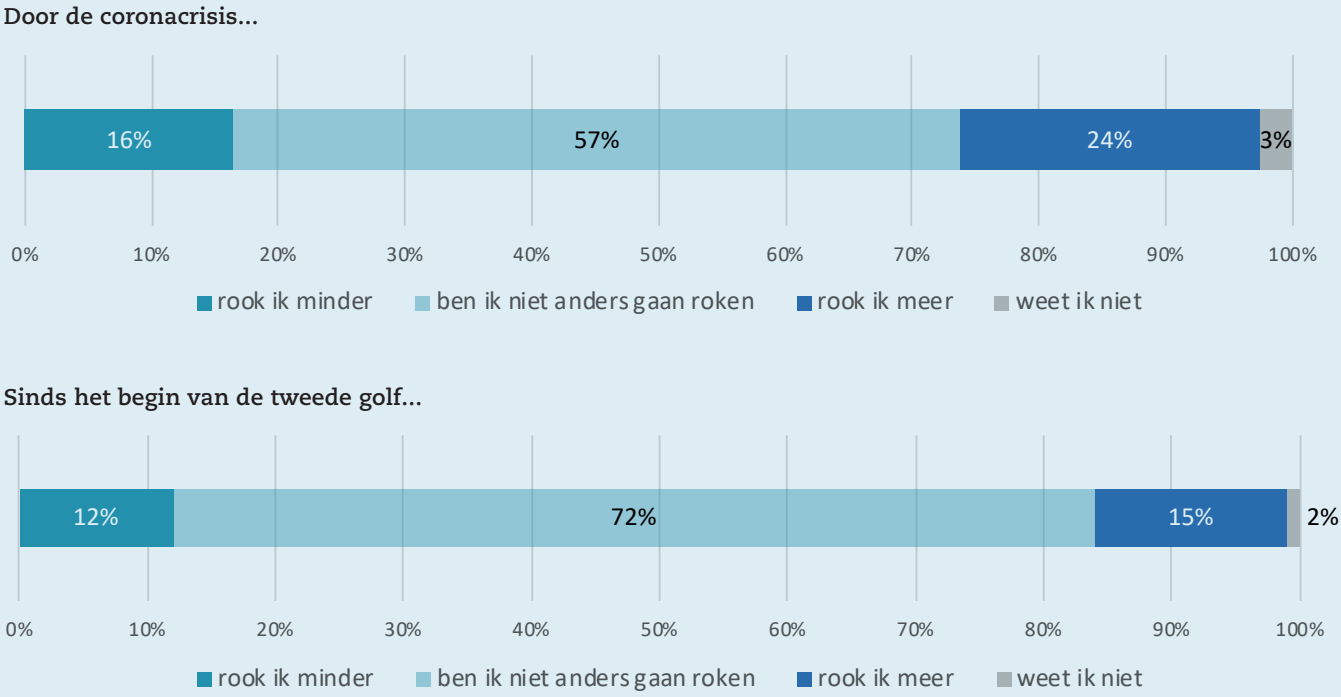
Figuur 1. De dataverzamelingen tijdens de coronacrisis ten opzichte van het verloop van de corona-epidemie in Nederland

Uitleg: Deze grafiek laat zien wanneer de drie vragenlijsten van de Monitor Roken en COVID-19 zijn afgenomen. De blauwe en rode lijnen laten het dagelijks aantal nieuwe ziekenhuisopnames en sterfgevallen zien als gevolg van coronabesmettingen. Omdat de aantallen per dag sterk verschillen, is het 7-daags gemiddelde genomen.[1] In 2020 waren bijna 12.000 sterfgevallen door het coronavirus **geregistreerd** bij het RIVM.[2]
Bron: RIVM

ZIJN ROKERS MEER OF MINDER GAAN ROKEN?

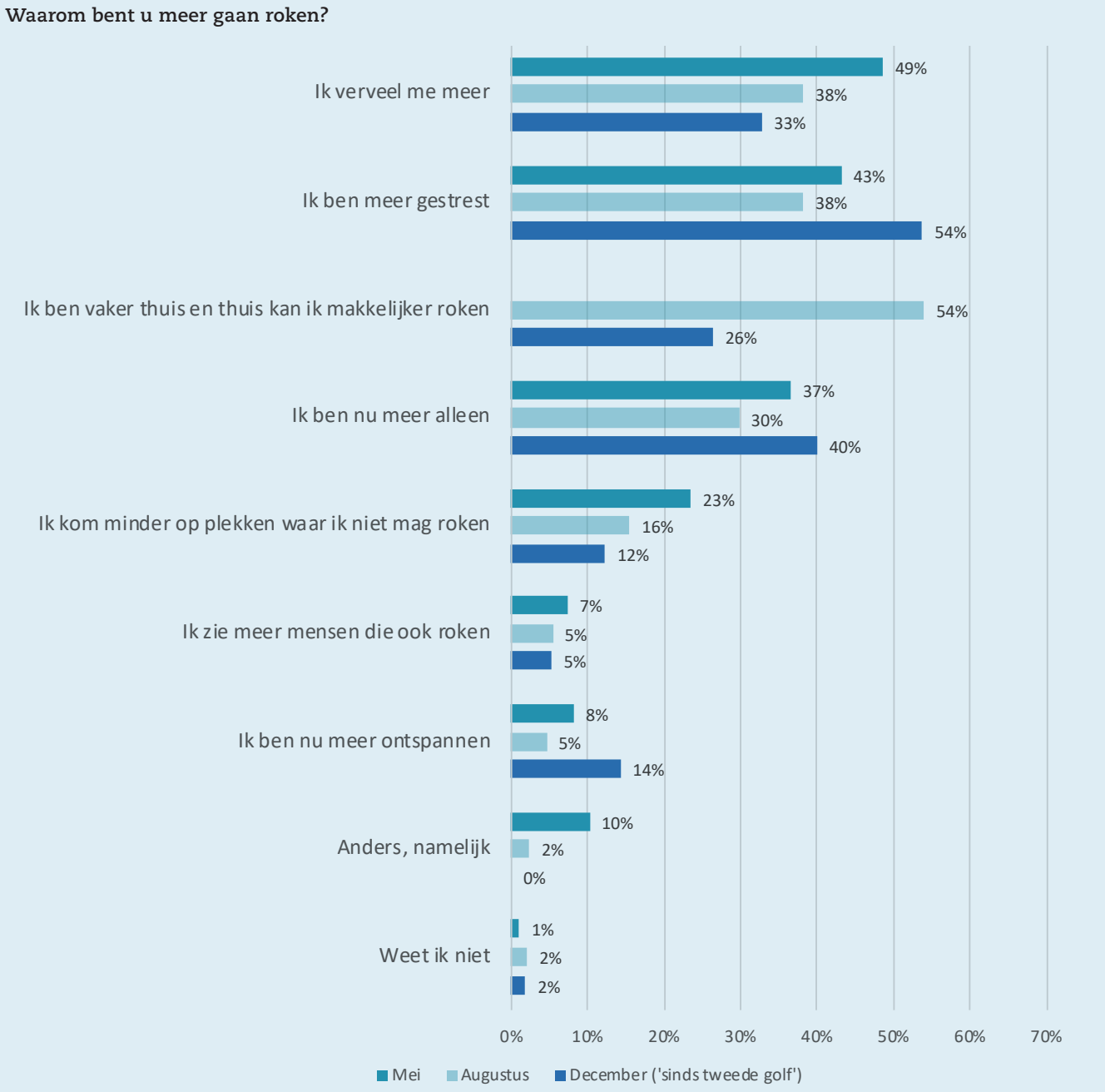
Figuur 2. De coronacrisis en het rookgedrag van rokers in Nederland

Uitleg: De data in deze grafiek komen uit de derde meting van de Monitor (december 2020, n = 926). We hebben aan rokers gevraagd of zij meer of minder zijn gaan roken. Bijna een kwart van hen (24%) zegt door de coronacrisis meer te zijn gaan roken en 16% zegt juist minder te zijn gaan roken. Van dezelfde groep zegt 15% sinds het begin van de tweede golf meer te zijn gaan roken en zegt 12% minder te zijn gaan roken.

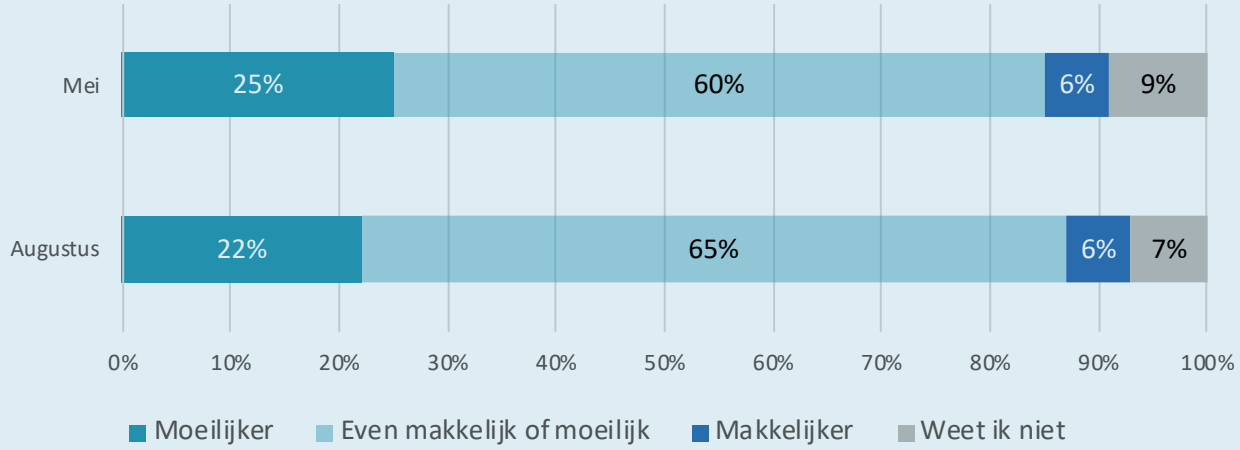
Figuur 3. Redenen om meer te zijn gaan roken

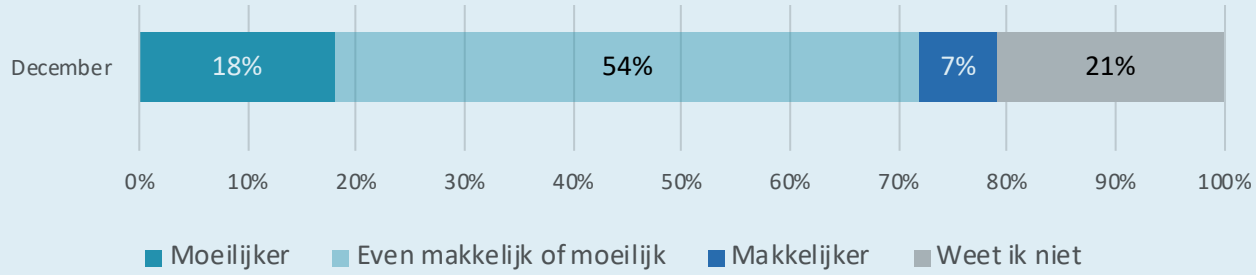
Uitleg: De data in deze grafiek komen uit alle metingen van de Monitor. We hebben op drie momenten aan rokers die meer zijn gaan roken gevraagd waarom zij meer zijn gaan roken. De redenen om meer te gaan roken zijn in de loop van de crisis veranderd. De belangrijkste reden was in mei (n = 181) *verveling*, in augustus (n = 214) het *vaker thuis zijn* en in december (n = 137) *stress*. Omdat we in december in een tweede golf van besmettingen zaten, hebben we in december een iets andere vraag moeten stellen. In mei en augustus vroegen we waarom rokers meer waren gaan roken '*door de coronacrisis*' en in december '*sinds het begin van de tweede golf*'. De optie 'ik ben vaker thuis en thuis kan ik makkelijker roken' hebben we alleen bij de tweede en derde meting voorgelegd.

Figuur 4. Moeite met stoppen met roken

Denkt u dat het stoppen met roken sinds de coronacrisis makkelijker of moeilijker voor u zou zijn dan daarvoor?

Is het stoppen met roken door de tweede golf voor u makkelijker of moeilijker geworden?

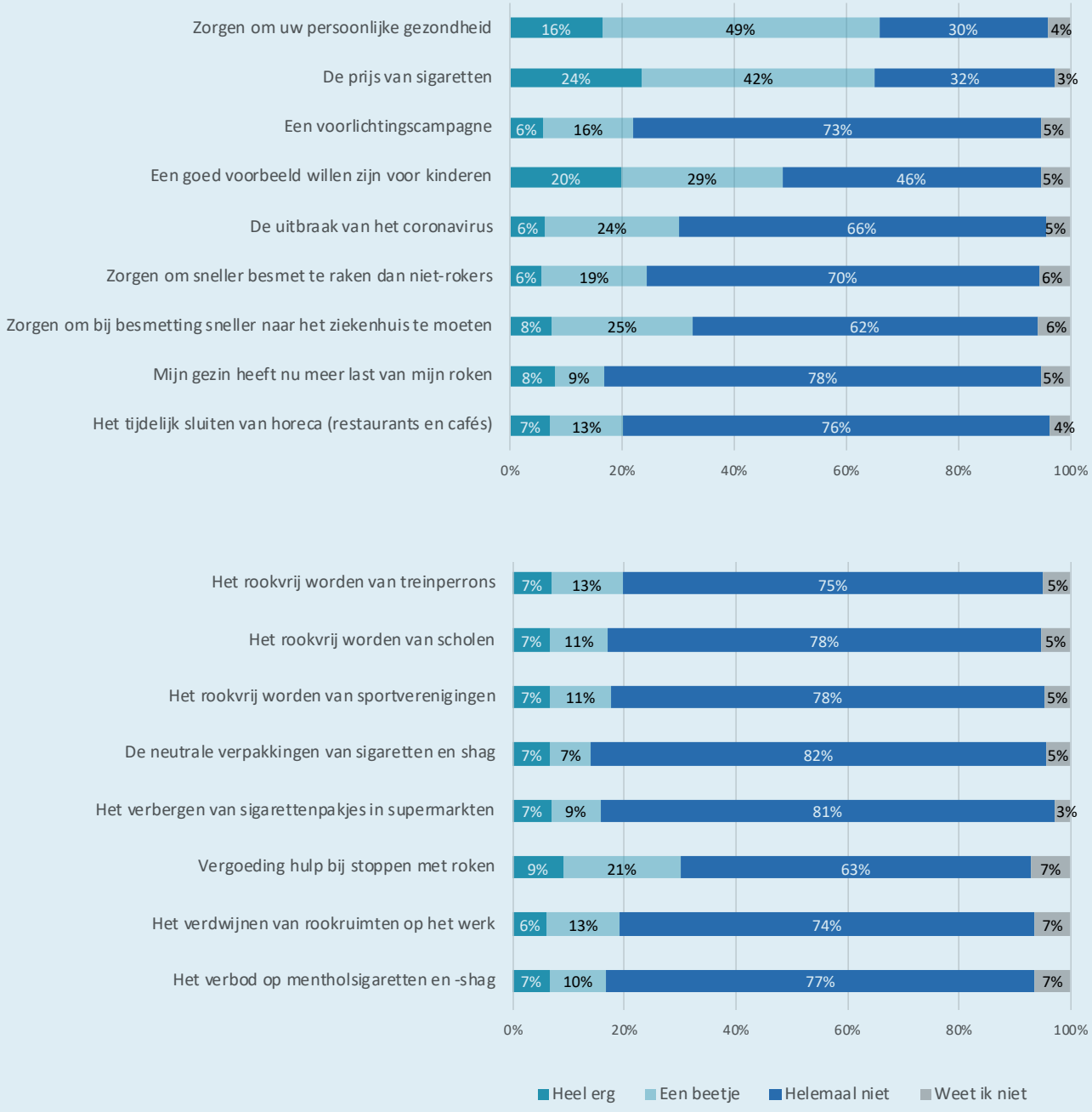
Uitleg: De data in deze grafiek komen uit alle metingen van de Monitor. We vroegen in mei en augustus aan mensen die roken of zij dachten dat het stoppen met roken *sinds de coronacrisis* makkelijker of moeilijker zou zijn geworden. In december hebben we gevraagd of het stoppen moeilijker of makkelijker is geworden sinds *het begin van de tweede golf*. Voor 18% van de rokers is het stoppen met roken moeilijker geworden sinds het begin van de tweede golf. Voor 7% is het juist gemakkelijker juist geworden. Een aanzienlijk deel van de rokers (21%) vindt het lastig om te zeggen of en hoe hun rookgedrag is veranderd door de tweede golf.

WAT BRENGT MENSEN DIE ROKEN AAN HET DENKEN OVER STOPPEN MET ROKEN?

Figuur 5. Nadenken over stoppen met roken

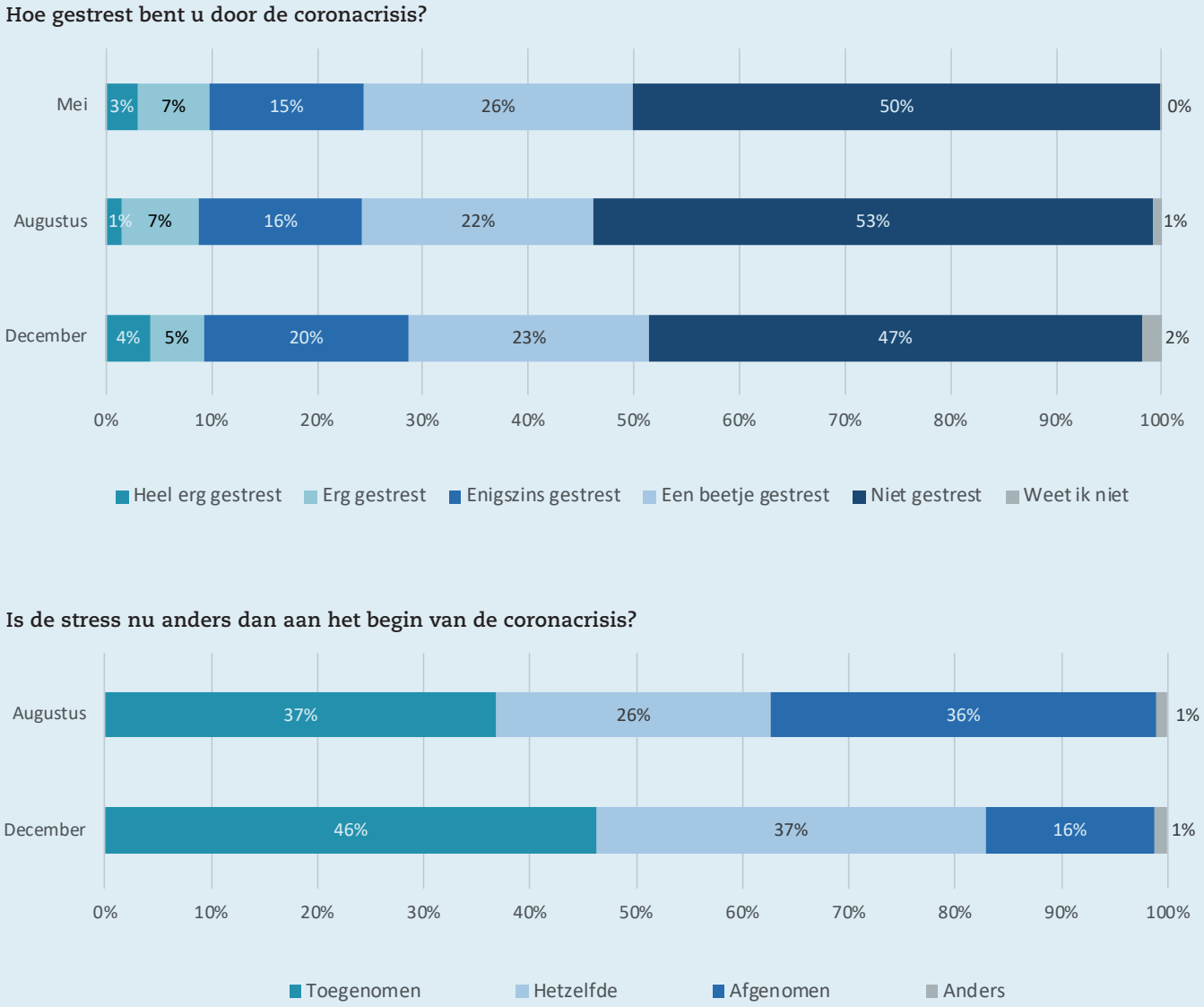
Hebben één of meer van de volgende zaken u in de afgelopen 6 maanden aan het denken gebracht om te gaan stoppen met roken?

Uitleg: De data in deze grafiek komen uit de derde meting van de Monitor (december 2020, n = 926). We hebben aan rokers gevraagd welke zaken hen in de afgelopen 6 maanden aan het denken hebben gebracht om te gaan stoppen met roken. Rokers zeggen relatief vaak dat ze daarover aan het denken zijn gezet door zorgen om hun eigen gezondheid, de prijs van sigaretten en hun voorbeeldrol voor kinderen.

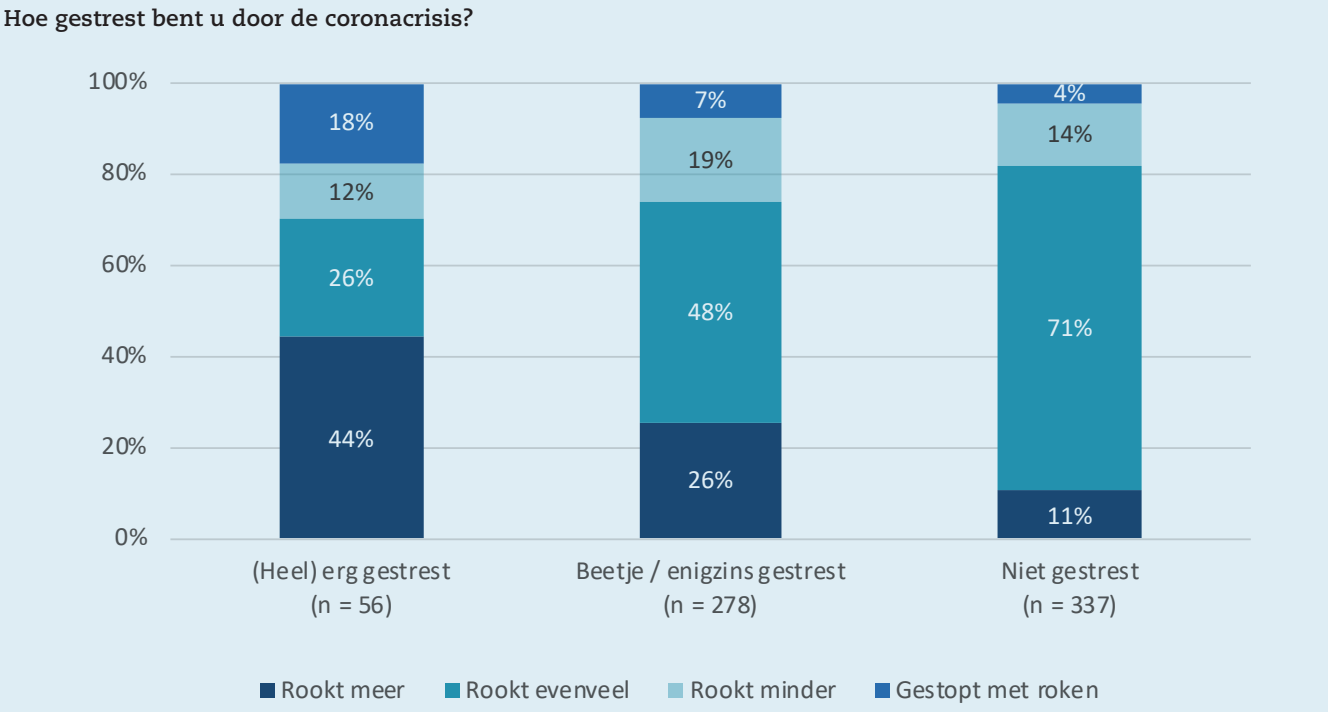
ZORGT DE CORONACRISIS VOOR STRESS?

Figuur 6. Stress door de coronacrisis

Uitleg: De data in deze grafiek komen uit alle metingen van de Monitor. We hebben aan rokers gevraagd of zij zich gestrest voelen door de coronacrisis. Mensen die stress ervaren hebben we vervolgens gevraagd of deze stress is veranderd (mei: niet uitgevraagd, augustus: n = 413, december: n = 476). In december gaf 29% van de rokers aan zich (heel) erg of enigszins gestrest te voelen door de coronacrisis. Meer dan de helft (51%) gaf aan enige stress te ervaren. Bijna de helft (46%) van de rokers die stress ervaren, gaf vervolgens aan dat de stress sinds het begin van de coronacrisis is toegenomen.

Figuur 7. Veranderingen in rookgedrag en stress

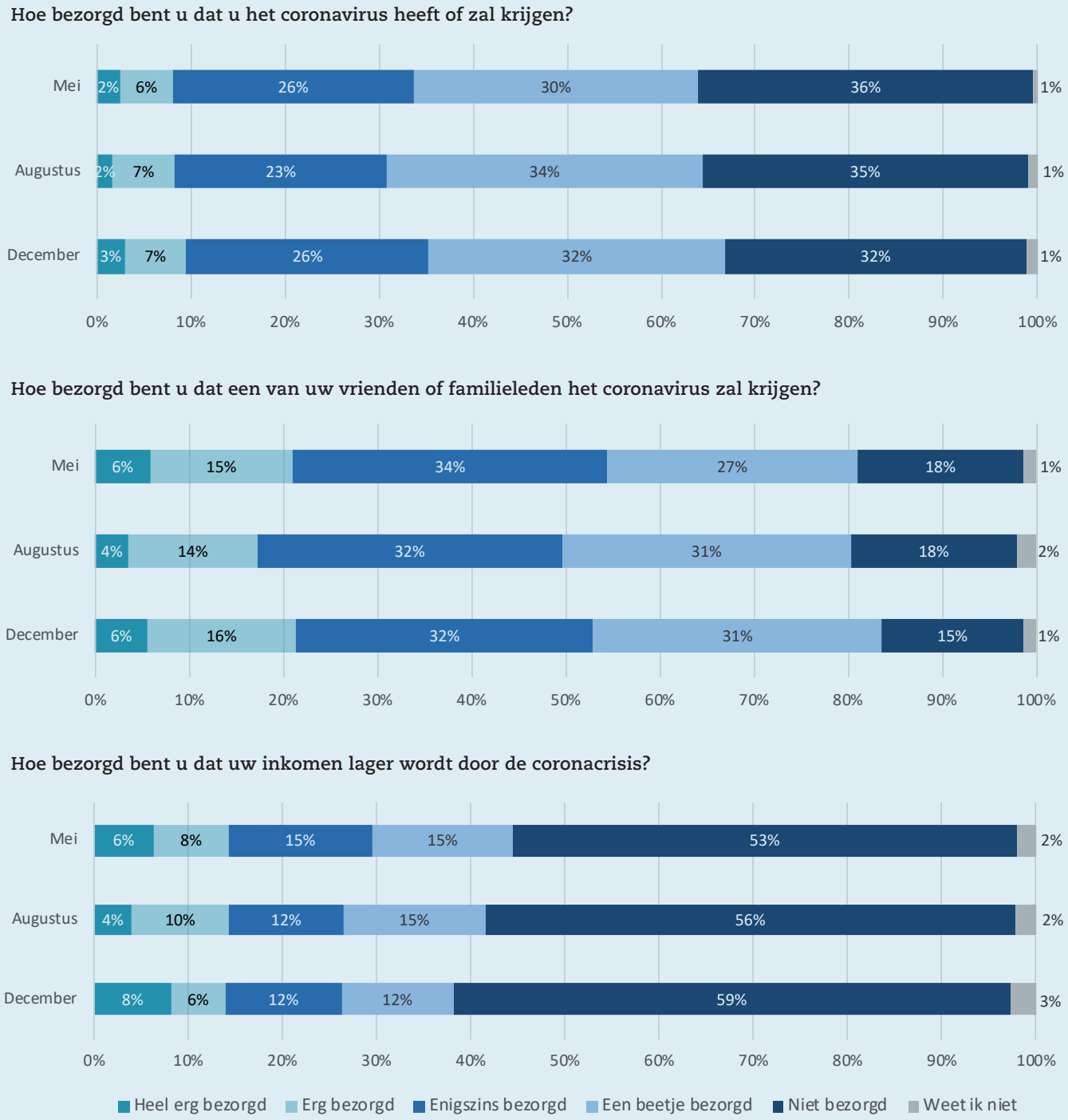

Uitleg: Deze grafiek gaat alleen over mensen die in mei rookten en ook in december hebben meegedaan aan de Monitor (n = 669). Tussen mei en december hebben sommige mensen hun rookgedrag veranderd. Zij zijn meer gaan roken, minder gaan roken of zijn zelfs helemaal gestopt. Deze grafiek laat zien dat mensen die stress ervaren door de coronacrisis vaker hun rookgedrag hebben veranderd. Dit komt overeen met een onderzoek dat wij vorig jaar hebben gepubliceerd.[3]

WELKE ZORGEN HEBBEN ROKERS OVER HET CORONAVIRUS?

Figuur 8. Zorgen om het coronavirus

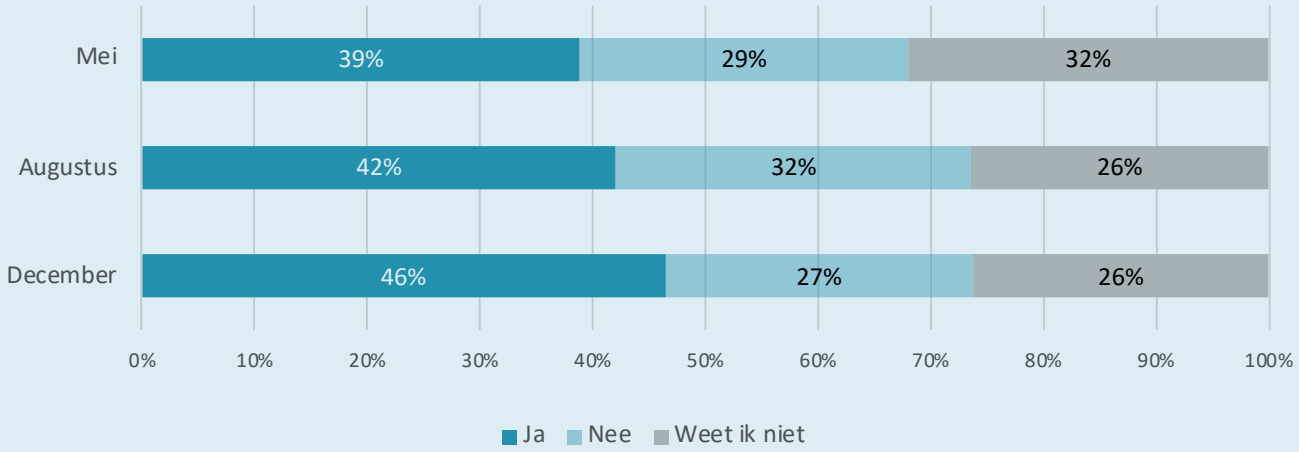

Uitleg: De data in deze grafiek komen uit alle metingen van de Monitor. We hebben aan mensen die roken gevraagd hoe bezorgd zij zich voelen door de coronacrisis. Het deel dat bezorgd is om zelf het coronavirus te krijgen, was op elke meting ongeveer even groot. Rokers lijken meer bezorgd om hun vrienden en familieleden dan om zichzelf.

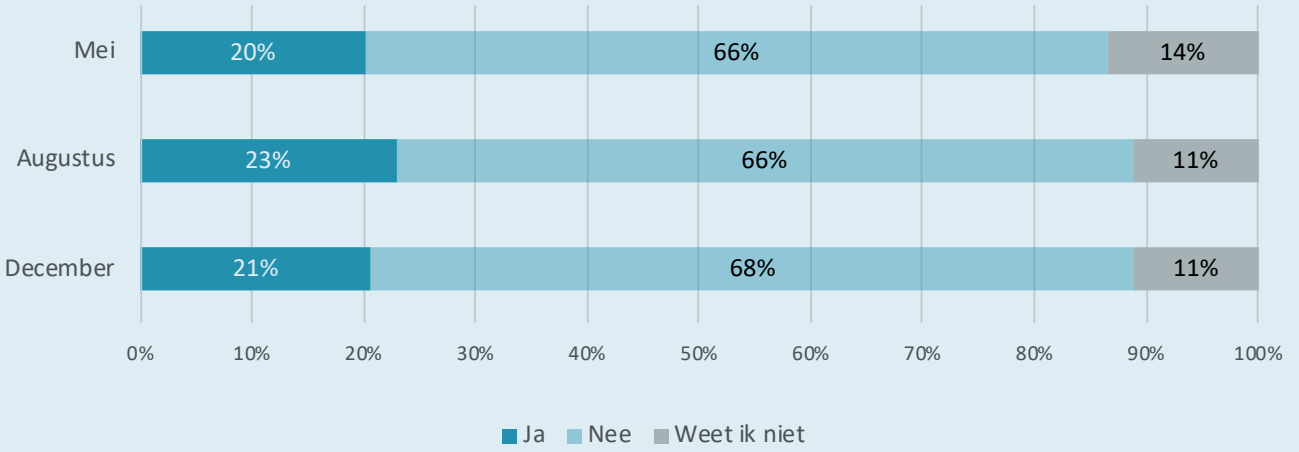
WAT VERWACHTEN ROKERS VAN DE OVERHEID?

Figuur 9. Verwachtingen van de overheid

Geeft de overheid u genoeg informatie over roken en corona?

Zou u meer informatie van de overheid willen over hoe u kunt stoppen met roken tijdens de coronacrisis?

Uitleg: De data in deze grafiek komen uit alle metingen van de Monitor. Steeds meer rokers lijken tevreden over hoeveel informatie zij over roken en het coronavirus krijgen vanuit de overheid. In mei vond nog 39% dat de overheid voldoende informatie gaf en in december was dit gestegen tot bijna de helft (46%). Toch vindt ongeveer een derde van de rokers dat de overheid nog onvoldoende informatie geeft. Ongeveer 1 op de 5 rokers (21%) zou meer informatie van de overheid willen over hoe zij kunnen stoppen met roken tijdens deze crisis.

VERWIJZINGEN

1. Trimbos-instituut & WODC. Nationale Drug Monitor: Jaarbericht 2019. 2020; AF1643.
2. RIVM. Ontwikkeling COVID-19 in grafieken. 2021. https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/grafieken
3. Bommelé J, Hopman P, Hipple Walters B, Geboers G, Croes E, Fong GT, Quah ACK en Willemsen M. The double-edged relationship between COVID-19 stress and smoking: Implications for smoking cessation. Tob Induc Dis. 2020;18:1-5. doi:10.18332/tid/125580.

EN NU VERDER...

Wil je meer weten over dit thema? Lees dan ook onderstaande factsheets:

- **Stoptober 2020: stoppen met roken en de coronacrisis**
- **Factsheet: Kerncijfers roken 2019**

Wij gaan ook verder...
Heb je vragen over deze factsheet? Neem dan contact op met Jeroen Bommelé (**jbommele@trimbos.nl**).

Colofon

Auteurs
Jeroen Bommelé
Marc Willemsen

Ontwerp & productie
Canon Nederland N.V.

Beeld
www.gettyimages.nl

Deze factsheet is gemaakt in opdracht van het Ministerie van VWS en te downloaden via www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer AF1873

© 2021, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.